

Angst voor het onbekende

04/02/2014 | Annemie Turtelboom, Minister van Justitie

*

‘Waarom blijven zoveel mensen angst hebben voor zelfbeschikking?’, vroeg ik me af toen ik de opiniebijdrage van René Stockman las over het wetsontwerp over euthanasie voor minderjarigen ([1 februari](#)). Ik vermoed dat het meer te maken heeft met een begrijpelijke angst voor het onbekende.

In de Kamer, waar ik dit wetsontwerp van een groep senatoren in de Commissie Justitie heb ingeleid en verdedigd, zeg ik dat dit gaat over wat ons het meest dierbaar is, onze kinderen, en over het meest pijnlijke moment van ons en hun leven, de dood. Daarbij is niets zo moeilijk als (wettelijk) besluitvorming over adolescenten van wie artsen unaniem zeggen dat ze niet meer zullen genezen. Het wetsontwerp zijn vele waarborgen ingebouwd, met vooral de beslissingsmacht van het kind en van beide ouders, zonder wie de keuze voor euthanasie nooit kan plaatsvinden. Er is bovendien voorin permanente opvolging en evaluatie. Bovenal geldt dat dit alleen een extra keuze mogelijk maakt naast de bestaande, een keuze waartoe noch kind, noch ouders, noch arts verplicht kan worden.

Ook dan nog begrijp ik de commotie, de weerstand, de angst. Maar dan denk ik aan het handelen van adolescenten dat zich nu al elk jaar in een dergelijke situatie bevindt. Ik heb zo'n groot vertrouwen in onze zorgsector dat ik er zeker van ben dat zij in de best denkbare omstandigheden opgevangen worden. Toch knaagt bij mij, volwassen, mondig mens van de 21ste eeuw, het gevoel: mag ik iets exacter weten over wat de opties zijn, en wanneer, en met welke alternatieven? Mag ik daar als ouder, of in naam van het kind, iets meer bij betrokken worden? Of houden we dat in de sfeer van informele afspraken, met onuitgesproken woorden?

Verpletterende verantwoordelijkheid

Natuurlijk is dat onbekend terrein, natuurlijk houdt dat risico's in, hoe klein we die ook trachten te houden. Ongetwijfeld kennen we met de nieuwe wet grote verantwoordelijkheden toe aan artsen, en bovendien de adolescent zelf, die ze nu in stilte en discreet aan de zorgverleners overliet. Maar is het niet precies dat wat de mens tot mens maakt, dat hij die verpletterende verantwoordelijkheid niet schuldig en doorgeeft, maar opneemt, hoe aarzelend ook?

euthanasie maken. Ik zie diepgelovige katholieken die keuze overwegen, en nemen. Ik heb al uitvaart meegemaakt waar de pastoor het verhaal van de keuze van de overledene, zelf een gelede oude man die zijn vrouw aan kanker had verloren en die nu zelf ongeneeslijk was verklaard, in sereniteit vertelde. Ik denk dat zelfs de hevigste voorstanders van 2002 nooit gedacht hadden euthanasie zo snel zo breed ingeburgerd zou geraken.

Ik heb ook de tweet van advocaat Fernand Keuleneer gelezen, waarin hij zijn afschuw uitsprak over mediagebeuren rond de 95-jarige atleet Emiel Pauwels, die voor euthanasie koos na de diagnose kanker en met champagne afscheid nam. Ik heb daarover nagedacht, maar mijn conclusie was: wa niet Pauwels' eigen keuze? Moest ik me niet eerder verheugen dat een mens op zijn 95ste – en wet dat zijn 96ste en mogelijk laatste levensjaar pijnlijk zou worden – in volle geluk en fysieke paraatheid besloot heen te gaan?

Keuzemomenten

Ik wil daarbij het woord zelfbeschikking niet eens in de mond nemen. Het gaat erom dat we dankz medische vooruitgang op een punt zijn gekomen waar we de grens van leven en dood zover hel opgeschoven, dat het begrip 'natuurlijke dood' achterhaald is geraakt, en er steeds meer keuzemome ontstaan. En dan moet je als wetgever in de 21ste eeuw ook de wettelijke bescherming creëren processen waarbij patiënten en hun omgeving mee kunnen nadenken en beslissen over die keuzes, a dat zelf wensen.

Ik ga dus niet polemiseren over Stockmans betoog, zelfs niet over de manier waarop hij dat opentrek een nieuwe rauwe invraagstelling van abortus. Ik begrijp dat hij argumenten voor een dagelijkse problematiek zoekt in hogere principes, en wil zelfs begrijpen dat men de wet verdacht tracht te ma als slordig en snel goedgekeurd, ook al is er al zolang over gepraat. Maar begrijp ons ook ten volle al toch doorgaan met een bescheiden poging om ons leven – en dat van ons ziek kind – een i menswaardiger te maken, en om zo een ietsje meer mens worden.